

Aydın Sancağında 1919'da İnşası Planlanan Kadın Hapishanesinin Müfredat Keşif Defteri ve Projesi

Expenditure Discovery Book and a Project of The Women's Prison, which was Planned to be Constructed in 1919 in Aydın Sanjak

Mehmet TEMEL

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,
Muğla, Türkiye

Department of History, Muğla
Sıtkı Koçman University, Faculty
of Letters And Humanities, Muğla,
Turkey

öz

Osmanlı Devleti'nde, XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar suçlulara uygulanagelen cezaların infazında değişikliğe gidilerek hapishane sistemine geçilmiştir. Tutuklu ve mahkûmların kapalı mekânlarda tutulmalarını sağlamak amacıyla ülke genelinde kadın ve erkek hapishaneleri açılmaya veya yeni binalar inşa edilmeye başlanmıştır. Eski bir binadan oluştuğu için tamirinden vaz geçilip 1919 yılında yeniden inşa edilmesi planlanan Aydın Nisa (Kadın) Hapishanesi de bunlardan biridir. Dört koğu, hastane, mutfak ve görevli odalarından oluşan hapishanenin inşası için müfredat keşif defteri ve proje hazırlanmıştır. Yapılan inşaat analizi sonucunda 460.752 kuruşa mâl olacağı hesaplanan inşaat projesi Aydın sancağının Yunan işgaline uğraması ve ardından Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla gerçekleşmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Aydın Sancağı, İnşaat, İnşaat Analizi, Keşif Defteri, Yunan İşgali, Proje, Kadın Hapishanesi

ABSTRACT

In the Ottoman State, until the second half of the 19th century, the execution of the punishments applied to criminals was changed and the prison system was introduced. In order to ensure that detainees and convicts are kept indoors, prisons for women and men were begun to be opened or new buildings were built across the country. Aydın Nisa (Women) Prison, which was planned to be rebuilt in 1919 after giving up the idea of repairing it as it consisted of an old building, was one of them. An expenditure discovery book and a project were prepared for the construction of the prison, which consisted of four wards, a hospital, a kitchen, and staff rooms. As a result of the construction analysis, the construction was calculated to cost 460,752 kuruş but could not be finished after the Greek occupation of Aydın Sanjak and then the collapse of the Ottoman State.

Keywords: Aydın Sanjak, Construction, Construction Analysis, Discovery Book, Greek Occupation, Project, Women Prison

Giriş

Suçlulara ceza uygulanması insanlık tarihi boyunca hukuki ve haklı bir yaptırım olarak görülmeyle birlikte cezanın şekli, süresi, uygulanması toplumlara göre farklılık göstermiştir¹. 19. Yüzyılın sonlarına kadar bedende ağır eziyet yaratan, bedene yönelik şiddetli cezaların uygulana geldiği infaz sistemleri 18. Yüzyılda Avrupa'da başlayan aydınlanma süreciyle birlikte eleştirilmeye başlanmıştır. Mesela işkence ve idam cezasına karşı olan Cesare Beccaria 1764 yılında kaleme aldığı *Suçlar ve Cezalar Hakkında* adlı eserinde cezanın amacının suçlunun bundan sonra topluma zarar vermesini, başkalarının da benzer suçları işlemelerini önlemeye yönelik olmasını savunmuştur. Ona göre suçların önlenmesinde cezanın sertliği değil keskinliği daha önemlidir. Verilecek küçük bir cezanın mutlaka çekileceğinin bilinmesi sert bir cezanın korkusundan daha güçlü izlenim bırakacak, ruha ve zihne etki edecektir. Bu nedenle caydırıcı niteliği ölüm cezasının caydırıcılığından daha etkili olan, sürekliliği, devam eden ıstırapı ve suçluyu ıslah eden yapısıyla çok katı ve hızlı biçimde uygulanacak hapis cezası kabul edilmelidir (Ateş, 1989: 82; Katırcıgil, 2017: 168-174).

Beccaria'nın, cezaların caydırıcı olabilmesini ölçülülük prensibine dayandırmasının ardından 19. Yüzyıl Sanayi Devrimiyle ulaşım, iletişim ve özgürlüklerde görülen hızlı ilerlemeler suç çeşitliliğini ve merkezi gücün kontrolünü arttırmış, bu da Amerika ve Avrupa'da olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de sayıları çoğalan suçluların tutulacağı hapishanelerin yaygınlaşma sürecini başlatmıştır.

19. Yüzyılda dağılıma sürecine giren Osmanlı Devleti'nde yüzyılın sonlarına doğru planlı, projeli, modern tarzda, bahçeli olmasa da eski binalardan dönüştürülen, tek veya iki katlı, kârgir, şahıslardan kiralananmış köhne yapılardan oluşan hapishaneler yaygınlaşmaya başlamıştır. Ancak bu mekânların sayısı suçlu sa-

Geliş Tarihi/Received: 21.04.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 25.05.2022

Yayın Tarihi/Publication Date:
28.09.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Mehmet TEMEL
E-posta: mtemel@mu.edu.tr

Atif: Temel, M. (2022). Aydın Sancağında 1919'da İnşası Planlanan Kadın Hapishanesinin Müfredat Keşif Defteri ve Projesi. *Turcology Research*, 75, 537-548.

Cite this article: Temel, M. (2022). Expenditure Discovery Book and a Project of The Women's Prison, which was Planned to be Constructed in 1919 in Aydın Sanjak. *Turcology Research*, 75, 537-548.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

yısına paralel olarak arttırılmadığından koşullarda birim alana düşen tutuklu ve mahkûm sayısının aşırı artışıyla hapishanelerde asayişsizlik, bulaşıcı ve salgın hastalıklar, suiistimaller, intizamsızlık cumhuriyet dönemine kadar sürmüştür (Temel, 2009: 112). Devlet, hapishanelerdeki fiziki, sosyal, sihi, hukuki ve güvenlikle ilgili olumsuz ve ilkel koşulları düzeltmek için 1880, 1893, 1898 ve 1917 yıllarında nizamnameler² çıkarmış ise de ülkenin içinde bulunduğu siyasal ve ekonomik koşullar umulduğu düzeyde islahat ve yenileşmeye imkân vermemiş, sorunlar artarak yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ne intikal etmiştir.

Kadın hapishaneleriyle ilgili sorunlar genel hapishanelerdekilerle benzerlik oluşturmakla birlikte ilave güçlükleri de barındırıyordu. Bazıları genel hapishanelerin bünyesinde kadınlara ait odalar veya koşullar şeklinde yer alsa da (BOA, DH.MB.HPS, 85/45, Lef.5) kadın hapishaneleri olarak nitelendirilen yerler aslında aylığı 40 ila 140 kuruş arasında değişen fiyatlarla özel şahıslardan kiralanmış, güvenlikleri konut sahibesi, din adamı, ücretli veya gönüllü kadınlar tarafından sağlanan hane ve yapılardan oluşuyordu³ Bu tür hapishanelerin ekonomik maliyetinin yüksekliğinin yanı sıra genel hapishanelerin içinde bulunan kadın hapishanelerinin, erkek gardiyanların kadın mahkûmları hapishane dışına çıkarıp fuhuşa yönlendirmesi gibi güvenlik ve ahlaka aykırılıkla ilgili sorunları da bulunuyordu (Yıldız, 2015: 102).

Bu sorunlar, ülkenin birçok şehrinde kadın hapishanelerinin inşasını gündeme getirmiş ve hemen planlama, projelendirme ve müfredat keşif defteri hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Projelendirilen kadın hapishanelerinden biri de 1919 yılında çalışmaları tamamlanan Aydın Sancağı Nisa Hapishanesi'dir. Bu çalışmada Osmanlı Arşivi belgeleri başta olmak üzere inceleme eserleri ve ilgili diğer kaynaklardan yararlanılarak hapishane projesiyle müfredat defterinin tanıtımı yapılacak, projedeki veriler analiz edilmeye çalışılacaktır.

Projelendirme Çalışmaları ve Müfredat Keşif Defteri

Kadın hapishanesi olmayan kazalarda erkek hapishanelerinden koşu tahsis edilmesi, koşu eklenmesi, eski binaların tamir edilmeye çalışılması, hane kiralanması gibi yöntemler geçici çözümlerdi. Aydın sancağında da eski yapıdan oluşan bir kadın hapishanesi mevcuttu. Özel bir şahıstan aylığı 70 kuruştan kiralanmış olan bu binanın yıkılmaya yüz tutmuş olması nedeniyle Aydın Vilayeti İstinaf Müdde-i Umumiliği 1911 yılı nisan ayında doğrudan veya kirasına mahsuben binanın tamir edilmesini teklif etmiş, sahibi buna rıza göstermediği gibi binasının da hemen boşaltılması talebinde bulunmuştur (BOA, DH.MB.HPS.M, Dos.1. no. 29). Hem bu binanın tamiri hem de sancaktaki diğer hapishanelerin üzerine bir kat daha inşa edilmesi için daha 1910 yılında bir keşif çalışması yapılmış, kadın hapishanesi olarak kullanılan binanın tamir maliyetinin tahmini 34.000 kuruş, ilave kat inşasının da 80.000 kuruşa mal olacağı hesaplanmıştı (BOA; DH.MB.HPS.M, Dos.1, no.14, Lef.3-4).

Savaş ortamı ve ekonomik koşulların da etkisiyle olsa gerek I. Dünya savaşının sonuna kadar tamirat veya yeni bir Nisa hapishanesi inşası konusunda adım atılamamış, konu 1918 yılı sonunda tekrar gündeme alınmıştır.

Yeni bir kadın hapishanesi inşası düşüncesinden önce yine eski binanın tamir edilmesi üzerinde durularak ikinci bir keşif çalışması daha yapılmıştır. 26 Aralık 1918 tarihinde Aydın Valiliği tarafından Dâhiliye Nezaretine gönderilen tahriratta Kadın Hapishanesinin duvar ve helasının yıkıldığı, yapılan keşif sonucunda imarı için 2160 kuruşa ihtiyaç duyulduğu, vilayetin Hapishaneler Masarif-i Tamiriyesi Tertibinde tahsisatın kalmadığı bildirilerek söz konusu meblağ kadar havalename gönderilmesi talep edilmiştir (BOA, DH.MB.HPS, Dos. 14, no.67, Lef.1).

Valiliğin 65477/1058 numaralı tahriratına on üç gün sonra gönderilen cevabi tahriratta diğer hapishaneler için gönderilmiş olan tahsisattan da kalmamış ise ikinci bir keşifnamenin gönderilmesi istenmiştir (BOA, DH.MB.HPS, Dos. 14, no.67, Lef. 2).

Tamiratla ilgili bürokratik ve teknik çalışmalar sürerken muhtemelen yapılan bir fayda-maliyet analizi sonucunda eskinin tamiri yerine yenisinin inşa edilmesinin daha yararlı ve uygun olacağı kanısına varılmış olmalı ki yeni bir kadın hapishanesi inşa projesi hazırlanması gündeme gelmiştir.

Yeni kadın hapishanesinin keşif ve plan çalışmalarından önce aralarında Aydın Belediye başkanıyla belediye mimarının da bulunduğu bir komisyon oluşturularak hapishane inşası için gerekli inşaat malzemelerine ilişkin piyasa araştırması yapılmış ve bir rayiç pusula hazırlanmıştır. Aydın Merkez sancağı piyasasındaki taş, kum, kireç, tuğla, ahşap, çivi vs. fiyatlarıyla inşaat ustası ve amele ücretlerinin tespit edilip kaydedildiği pusula komisyon üyelerinin her biri tarafından mühürlenerek vilayete sunulmuş ve böylece proje süreci başlatılmıştır. Tablo şekline dönüştürülen rayiç pusulasındaki inşaat malzemelerinin her birinin kendi ölçek tipi üzerinden birim fiyatları belirtilmiş, usta duvarcı, taşçı, marangoz, sıvacı ve amele günlük ücretleri gösterilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1.
Aydın Kadın Hapishanesi 1. Rayiç Pusulası (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.5)

Nev'i	Metremikab Fiyatı	Kantar Fiyatı	Fiyatı	Adet	Fiyatı	Uzunluğu	İnceliği	Kalınlığı	Kıyyesi	Fiyatı	Yevmiyesi	Fiyatı	Beher bin adedi	İzahat
Taş	1	140												
Kâyr	1	140												
Kireç			1	140										
Tavan tahtası				1	140	400	28	9						
Taban tahtası				1	150	400	25	22						
Venedik tahtası				1	400	400	28	25						
Venedik tahtası				1	600	400	25	40						
Venedik tahtası				1	300	400	25	18						
Lata Madran				1	100	400	14	5						
Mur...?				1	70	400	6	4						

2 Nizamnamelerin metinleri için bk. BOA, DH. MB.HPS.M, (Dâhiliye Nezareti Mebânî-i Emîriyye Hapishaneler Müdüriyeti Müteferrik Evrakı), Dos. 1/2, no.10; BOA, Y.A.RES, (Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı), Dos. 5, no.7; BOA, DH. MB.HPS.M, Dos. 31, no.82.

3 Kadın hapishanesi olarak kiralanılan haneler, kira bedelleri ve görevli ücretleriyle ilgili örnekler için bk. Atar, 2011: 92; Poyraz, 2016: 620-621; Tekin, 2010: 91-92; Yıldız, 2015: 99.

Tablo 1.
Aydın Kadın Hapishanesi 1. Rayiç Pusulası (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.5) (Devamı)

Nevi	Metremikab Fiyatı	Kantar Fiyatı	Adet	Fiyatı	Uzunluğu	İnceliği	Kalınlığı	Kıyyesi	Fiyatı	Yevmiyesi	Fiyatı	Beher bin adedi	İzahat
Çivi								1	100				
Tuğla			1		25	12	5					3000	Beher bini 2000 kuruştur
Tuğla			1		10	37	37	3					
Usta duvarcı yevmiyesi	200									1			
Taşçı yevmiyesi	250									1			
Dülger yevmiyesi	220									1			
Amele yevmiyesi	100									1			
Sıvacı yevmiyesi	250									1			

Rayiç pusulasının ardından, yapılacak inşaatın tür ve çeşitlerinin, kullanılacak malzemenin türünün, miktarının, usta ve amele ücretlerinin yaklaşık maliyetini gösteren müfredat keşif defteri hazırlanmıştır. Yapı inşaat alanında 4 koğuş, hastahane, mutfak, çamaşırhane, tuvaletler ve kapıcı odaları bulunan hapishanenin⁴, temel hafriyatı, moloz taşla temel imlâiyesi, temel üstü inşaatı, birinci katın moloz taşıyla duvar inşaatı, tuğla inşaat, ahşap kısımlarından çatı kısmı (*döşeme, salon, tavan, kapı ve pencere*), ince adi harçla taş inşaatı, tuğla döşeme, moloz taşlardan adi harçlı inşaat, demir parmaklıklar ve sıva inşaatı olmak üzere 11 şantiye iş kalemi bulunmaktaydı. Orta bölmeler, iç-dış merdivenler ve ocak kemerleri de inşaatın diğer kısımlarıydı. Müfredat defterinde duvarların, odaların, pencerelerin, koğuşların, koridorların, ocak kemerlerinin ve iç-dış merdivenlerin mekânın konum ve özelliğine göre olması gereken ebadı belirlenmiştir. Tablo-2'den de anlaşılacağı gibi kullanılacak harcın miktarından, merdiven parmaklıklarının kalınlığına, demir miktarından, pencere sövelerinin ebadına varıncaya kadar en ince ayrıntılar deftere işlenmiştir (Tablo-2).

Tablo 2.
Aydın Kadın Hapishanesinin Şantiye İş Kalemlerini ve Kullanılacak Malzemenin Ebat ve Miktarını Gösterir Keşif Defteri (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.3)

İnşaatın envai	Aksâm-ı müteşabih	Tül m	Ebadı			Mik'ab ba murabba'm	Beherinin fiyatı kuruş	Esman-ı bâliğası	Mülâhazat
			Arz m	Sihan m					
1. Temel hafriyatı									
II işaretli cephesi		19,00	0,80	1,00	15,20				
S işaretli cephesi		11,50	0,50	1,00	5,75				
Dâhildekileri	düren	20,00	0,50	1,00	10,00				
Vasat bölmeleri (arzani)	2	4,75	0,40	1,00	3,80				
Vasat bölmeleri (arzânî)	1	4,00	0,40	1,00	1,60				
Vasat bölmeleri (tûlânî)	1	10,50	0,40	1,00	4,20				
M işaretli cephesi		10,65	0,50	1,00	5,32				
II işaretli cephesi (harici)		8,75	0,50	1,00	4,25				
II işaretli cephesi (harici)		2,85	0,50	1,00	1,42				
Vasat bölmeleri	3	3,85	0,40	1,00	4,62				
Vasat bölmeleri	1	2,60	0,40	1,00	1,04				
Hela bölmeleri		3,80	0,40	1,00	1,52				
Harîçteki nerdübân		7,80	1,00	0,50	3,90				
Dâhildeki nerdübân	2	2,00	1,00	0,50	2,00				
			Hafriyat yekûnu		64,62	21,75	1405,48		
2. Moloz taşla temel imlâiyesi									
(1) Numaradaki hafriyatın yekûnu					64,62				
3. Temel üstü inşaatı									
II işaretli cephesi		19,00	0,60	3,00	34,20				
S işaretli cephesi		11,50	0,50	3,00	17,25				
Dâhildekileri	düren	20,00	0,50	1,00	10,00				
Vasat bölmeleri	2	4,75	0,40	1,00	3,80				
Vasat bölmeleri (arzânî)	1	4,00	0,40	1,00	1,60				
Vasat bölmeleri (tûlânî)	1	10,40	0,40	1,00	4,19				
M işaretli cephesi		10,65	0,40	1,00	4,25				
M işaretli cephesi vasat bölmeleri	3	3,85	0,40	1,00	4,62				
			Adi harçlı adi duvar metremikabı		14450	545,50	78824,75		
4. Birinci katın moloz taşıyla duvar inşaatı									
II işaretli cephesi		19,00	0,50	4,00	38,00				
Dâhildeki cephesi		20,00	0,50	4,00	40,00				
					78,00				
					14,60				
			Adi harçlı adi duvar metremikabı		44,40	34584,20			
			Yekûn		114814,43				

4 Hapishanenin planı için bk. Ek 1.

Tablo 2.
Aydın Kadın Hapishanesinin Şantiye İş Kalemlerini ve Kullanılacak Malzemenin Ebat ve Miktarını Gösterir Keşif Defteri (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.3) (Devamı)

İnşaatin envarı	Aksâm-ı müteşabih	Tül m	Ebadı			Mik'ab ba murabba'm	Beherinin fiyatı kuruş	Esman-ı bâliğası	Mülâhazat
			Arz m	Sihan m					
						Nakl-i yekûn	114814,43		
5. Tuğla inşaat									
Vasat bölmeleri	2	4,75	0,25	4,00	9,50				
Vasat bölmeleri (arzânî)	1	4,00	0,25	4,00	4,00				
Vasat bölmeleri (tûlânî)	1	10,50	0,25	4,00	15,50				
M işaretli cephesi		10,65	0,25	4,00	10,65				
II işaretli cephesi		8,50	0,25	3,00	6,37				
III işaretli cephesi		2,85	0,25	3,00	2,13				
Vasat bölmeleri	3	3,85	0,25	4,00	16,55				
Vasat bölmeleri	2	2,10	0,25	3,00	3,15				
Hela bölmeleri		4,90	0,25	2,50	3,06				
Çatı etrafındaki kornişi	dûren	44,00	0,50	0,50	11,00				
Kapıcı odası cephesi kornişi		4,60	0,50	0,50	1,15				
						Tuğla inşaat metremikab yekûnu	83,16		
						Tertili muktezi boşluklar	9,65		
						Yekûn	83,41	1299,00	96382,59
6. Aksâm-ı Ahşabiyeden Çatı Kısmı									
Hapishane üzeri		10,00	11,50		115,00				
Kapıcı odasıyla hastahane üzeri		11,15	5,00		55,75				
Matbah ile çamaşırhane üzeri		9,00	3,90		35,10				
Hela üzeri		3,90	1,25			4,87			
						Çatı metremurabba' yekûnu	210,72	457,00	96299,04
Döşeme kısmı									
1 numaralı koğuş		5,50	4,00		22,00				
2 numaralı koğuş		4,85	4,00		19,40				
3 numaralı koğuş		4,75	3,25		15,43				
4 numaralı koğuş		4,75	2,50		11,87				
Salon		4,75	4,30		20,42				
Kapıcı odası		3,85	2,75		10,58				
Hastahane		5,70	3,85		21,94				
Koridor		3,85	1,50		5,77				
						Döşeme metremurabba' yekûnu	127,41	357,00	45485,37
						Yekûn		352981,43	
						Nakl-i yekûn		352981,43	
Tavan kısmı									
1 numaralı koğuş		5,50	4,00		22,00				
2 numaralı koğuş		4,85	4,75		19,40				
3 numaralı koğuş		4,75	3,25		15,43				
4 numaralı koğuş		4,75	2,50		11,87				
Salon		4,75	4,30		20,42				
Kapıcı odası		3,85	2,75		10,58				
Hastahane		5,70	3,85		21,94				
Koridor		3,85	1,50		5,77				
Matbah		4,00	2,60		10,40				
Çamaşırhane		4,00	2,60		10,40				
						Tavan metremurabba' yekûnu	141,21	457,00	69390,88
Kapı kısmı									
Koğuşlar	4		1,20	2,50	12,00				
Hapishane cümle kapısı	1		1,40	2,50	3,50				
Kapıcı odası cümle kapısı	1		1,00	2,30	2,30				
Hastahane	1		1,00	2,30	2,30				
						Kapının 1 metremurabba' yekûnu	23,10	727,25	14617,25
Matbah	1		1,00	2,30	2,30				
Çamaşırhane	1		1,00	2,30	2,30				
Helalar	2		1,00	1,80	1,80				
Hariçteki cümle kapısı	1		1,40	2,25	3,50				
						Kapının 1 metremurabba' yekûnu	9,90	500,00	4950,00
Pencere kısmı									
Koğuşlar	10		1,00	1,50	10,00				

Tablo 2.
Aydın Kadın Hapishanesinin Şantiye İş Kalemlerini ve Kullanılacak Malzemenin Ebat ve Miktarını Gösterir Keşif Defteri (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.3) (Devamı)

İnşaatin envarı	Aksâm-ı müteşabih	Tül m	Ebadı			Mik'ab ba murabba'm	Beherinin fiyatı kuruş	Esman-ı bâliğası	Mülâhazat
			Arz m	Sihan m					
Kapıcı odası	1		1,00	2,10		2,10			
Hastahane	2		1,00	0,50		1,00			
Hastahane	2		1,00	2,10		4,20			
Matbah-Çamaşırhane	2		1,00	2,30		4,20			
Helaları	2		0,20	0,50		0,20			
Bodrum katı	10		1,00	0,55		5,50			
			Pencerenin 1 metremurabba' yekûnu			32,40	425,75	13711,15	
						Yekûn			
						Nakl-i Yekûn			
7. İnce adi harçla taş inşaatı									
Hapishane pencere söveleri	10	Dûren 6,60	0,20	0,10		1,32			
Hapishane bodrum katı söveleri	10	3,05	0,20	0,10		1,32			
Hastahane arka cihetindeki pencere söveleri	3	3,05	0,20	0,10		1,83			
Harici nerdüban basamakları	14	1,00	0,30	0,18		1,37			
Harici nerdüban basamakları	5	2,50	0,30	0,18		74			
Dâhili nerdüban basamakları	10	1,50	0,30	0,18		0,81			
						7,39	1103,25	7270,41	
8. Tuğla döşeme inşası									
Matbah		4,00	2,60			10,40			
Çamaşırhane		5,70	2,10			11,97			
			Yekûn döşeme metremurabbaı			22,37	123,25	2757,10	
Çamaşırhane derun-ı çamaşırılık		6,00	1,50	0,90		1,10			
Ocak kemeri (boşluk beraber)		0,75	1,25	2,00		1,81			
Baca kemeri (boşluk beraber)		0,50	0,50	4,00		1,00			
						10,91			
			Tertili muktezi boşluklar			4,26			
						6,65	1103,25	7336,61	
9. Moloz taşlardan adi harçlı inşaat									
Harici nerdüban altlarına yapılacak duvar			1,0 (1,90 + 7,60)			2,00	9,70		
			2						
Dâhili nerdüban altlarına yapılacak duvar			2,00 (1,00 X 2,40)			2,20	2,20		
			2						
						11,90	545,50	7491,45	
10. Demir parmaklıklar									
Bodrum katı (Mea İmaliye ve vaz'îye)	10	50,500	Kutran 0,015			Kilogram 67,116			
Hapishane (Mea İmaliye ve vaz'îye)	10	155,000	Kutran 0,015			Kilogram 205,995			
Çamaşırhane, Kapıcı odası, hastahane, matbah (Mea İmaliye ve vaz'îye)	6	125,400	Kutran 0,015			Kilogram 166,656			
Hastahane, matbah (Mea İmaliye ve vaz'îye)	3	14,85	Kutran 0,015			Kilogram 19,735			
Cümle kapısı önünde nerdüban parmaklıkları (Mea İmaliye ve vaz'îye)		25,20	Kutran 0,015			Kilogram 247,508			
						807,10	103,50	83525,53	
11. Siva inşaatı									
İşaretli cephe		19,00	Kutran 0,03	3,00		1,71			
S işaretli cephe		11,50	Kutran 0,03	3,00		1,02			
Dâhilde cephe		20,00	Kutran 0,03	1,00		0,60			
						Yekûn		563914,39	
						Nakl-i yekûn	563914,39		
			4. sayfadan menkul siva yekûnu			3,30			
M işaretli cephe		10,645	0,03	1,00		0,31			
İşaretli cephe		19,00	0,03	5,00		2,85			
Dâhilde cephe	dûren	11,50	0,03	5,00		1,70			
M işaretli cephe		10,65	0,03	4,00		3,00			
İşaretli cephe		8,50	0,03	4,00		1,26			
İşaretli cephe		2,85	0,03	4,00		1,00			
Helaları		3,90	0,03	2,50		0,32			
1 numaralı koğuş	dûren	19,00	0,03	4,00		2,27			
2 numaralı koğuş	"	17,70	0,03	4,00		2,12			

Tablo 2.
Aydın Kadın Hapishanesinin Şantiye İş Kalemlerini ve Kullanılacak Malzemenin Ebat ve Miktarını Gösterir Keşif Defteri (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.3) (Devamı)

İnşaatın envarı	Aksâm-ı müteşabih	Tül m	Ebadı			Beherinin fiyatı kuruş	Esman-ı bâliğası	Mülâhazat
			Arz m	Sihan m	Mik'ab ba murabba'm			
3 numaralı koğuş	"	16,00	0,03	4,00	1,32			
4 numaralı koğuş	"	14,50	0,03	4,00	1,72			
Salon	"	18,10	0,03	4,00	2,16			
Kapıcı odası	"	13,20	0,03	4,00	1,56			
Koridor	"	9,20	0,03	4,00	1,08			
Hastahane	"	19,10	0,03	4,00	2,28			
Matbah	"	13,20	0,03	4,00	1,17			
Çamaşırhane	"	13,20	0,03	3,00	1,17			
Helaları	2	5,90	0,03	2,50	0,87			
12. Muhtelif malzeme fiyatı					31,45	1064,28	35217,41	
Cam (muh. malz)					33,20	311,00	10325,20	
Kilit (muh. malz)	10				10	100,00	1000,00	
Kapı menteşesi (muh. malz)	64				64	20,00	1280,00	
Pencere menteşesi (muh. malz)	93				93	10,00	930,00	
Hela taşı(muh. malz)	2				2	10,00	20,00	
						Yekûn-ı umumi	614666,99	
						İsti'male elverişli mevcut enkaz tenzili	157914,99	
							456752	4000,00
						İnşaata muktezi meblağ yekûnu	460752	321537
Eşkâl numarası	Metremikab m	Metremurabba' m	Feyeât	Esmân-ı bâliğası			Mülâhazat	
1	64,62		21,75	1405,48			Hafriyat	
2,3,4,9	557,14		545,50	125094,15			Adi harçla moloz taşından inşaat	
7	6,59		1103,25	7270,41			Adi harçla ince ...inşaat	
8, 5	78,36		1299,00	110290,41			Tuğla inşaat	
8		22,37	123,25	2757,10			Tuğla döşeme inşaatı	
6		210,63	457,00	96257,91			Çatı	
6		141,21	457,00	67731,97			Tavan	
6		127,41	357,00	45485,37			Döşeme	
	Kilogram							
10	807,10		103,50	83525,53			Demir parmaklıklar	
11	31,45		1084,28	34100,60			Sıva	
12				15535,20			Muhtelif malzeme esmanı	
6		23,10	727,00	16805,25			Kapıları	
6		9,90	500,00	4950,00			Kapıları	
6		32,40	427,75	13794,30			Pencereleri	
		Yekûn-ı umumi		615203,55				

Müfredat keşif defterinin tahmini hesaplarındaki 157.914,99 kuruşluk *isti'male elverişli mevcut enkaz tenzili* ibaresinden, kullanılabilecek özellikteki eski malzemelerin de muhtemelen yeni inşaatla değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Defterin, usta ve amele yevmiyelerinin günlük ve saatlik, malzeme fiyatlandırmalarının da oldukça ayrıntılı olarak ele alındığı bölümünde hesaplamalara %15 ilave eklendiği görülmektedir. İnşaat analizi olarak da nitelendirilen Tablo 3'ün günümüzün inşaat analizleriyle bire bir benzerlik gösterdiği dikkati çekmektedir⁵ (Tablo-3).

Tablo 3.
Aydın Kadın Hapishanesi 2. Rayiç Pusulası (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.4)

Usta ve amele yevmiyesi	Malzeme fiyatı	Usta ve amele ve malzemenin cinsi miktarı
200		Usta duvarcı yevmiyesi
250		Usta taşıçı yevmiyesi
220		Usta dülgere yevmiyesi
250		Usta sıvacı yevmiyesi
250		Usta demirci yevmiyesi
150		Kalfa demirci yevmiyesi
100		Amele demirci yevmiyesi
	140	1 metremikab taş
	140	1 metremikab kum
	140	1 metremikab kireç

5 Tablodaki inşaat analiziyle günümüzde uygulanmakta olan inşaat genel fiyat analizlerini karşılaştırmak için bk. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2019.

Tablo 3.
Aydın Kadın Hapishanesi 2. Rayiç Pusulası (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.4) (Devamı)

Usta ve amele yevmiyesi	Malzeme fiyatı	Usta ve amele ve malzemenin cinsi miktarı
	140	Tavan tahtası 0,09 x 0,28 x 4,00
	150	Taban tahtası 0,22 x 0,25 x 4,00
	400	Venedik tahtası 0,25 x 0,28 x 4,00
	600	Venedik tahtası 0,04 x 0,28 x 4,00
	100	Lata 0,05 x 0,14 x 4,00
	100	Çivi 1 kıyyesi
	2000	Tuğlanın beher bini
	5	Döşeme tuğlası 1 adedi 0,40 x 0,40
	30	Demir 1 kıyyesi
Bâlâda gösterilen fiyatlar hal-i hazır piyasaya uygun olmakla tasdik kılındı. Aydın Belediye Mimarı		
Numara B		
1 metremikab sönmemiş yağlı kirecin ameliyat mevkiinde ihzarı	560 kıyye yağlı kirecin mübayaası (nakliyesi dâhildir)	890,00 890,00
Numara II		
1 metremikab elenmemiş kumun ameliyat mevkiinde ihzarı	Depodan mübâyaası (nakliyesi dâhildir)	140,00
	Elekten imrârı 1,50 saat amele yevmiyesi	12,50
	1,00 kumun fiyatı	152,50
	%15 ilavesi	22,87
	Yekûnu	175,37 175,25
Numara D		
1 metremikab temel taşının toplama suretiyle ameliyat mevkiinde ihzarı	Depodan mübâyaası (nakliye dâhildir)	140,00
	Tahmil ve tahliyesi 0,60 saat amele yevmiyesi	6,00
		146,00
		21,90
		167,90 168,00
Numara T		
Bulunmuş 1 metremurabba'aksâm-ı ahşabiyenin nakliye ile beraber mübayaası	Tavan tahtası	125,00
	Taban tahtası	150,00
	Venedik tahtası	357,14
	Lata	178,57
	Tahmil ve tahliyesi, istif edilmesi, 3 saat amele yevmiyesi	
35,00		
	1+000 kilometreden nakliyesi 300 (1000 x 2 +450)	653,33
	32 x 0,43	
Numara L		
1 kıyye çivinin mübâyaasıyla ameliyat mevkiine nakliyesi	Mağazadan mübâyaası	100,00
	Nakliyesi 0,10 amele yevmiyesi	1,00
		100,00
Numara M		
	Mağazadan mübâyaası (nakliye beraberdir) Tuğla	2000,00
	Mağazadan mübâyaası (nakliye beraberdir) Kiremit	200,00
Numara S		
	0,60 metremikab sönmemiş kireç (B işaretli bedel)	534,64
	300 kilogram su nakli 0,50 saat amele yevmiyesi	5,00
	Söndürülmesi için 3,00 saat amele yevmiyesi	30,00
		569,64 569,50
Numara 1		
1 metremikab adi kireçli harç	0,450 metremikab sönmüş kireç (T işaretli bedel)	256,32
	0,900 metremikab kum (işaretli bedel)	137,35
(0,40 metremikab sönmüş kireç ile 0,900 metremikab kum kullanılacaktır)	Harç imali için 10 saat amele yevmiyesi	100,00
	135 kilogram su	2,25
		495,92 496,00
Numara 2		
	1,10 metremikab muntazam moloz taş (d işaretli bedel bilâ tezyîd)	160,60
1 metremikab adi harçlı adi inşaat	0,33 metremikab harç (1 numaralı bedel)	163,68
(İmaliyesi) 5 saat duvarcı yevmiyesi		100,00
(İmaliyesi) 5 saat amele yevmiyesi		50,00
		474,28
		71,14
		545,42 545,50
Numara 3		
	1,10 metremikab ince yontma taş	
	160,60	
1 metremikab adi harçlı ince yontma inşaat	Siva ve tesviyesi 10 saat taşçı yevmiyesi	250,00
	0,20 metremikab harç (1 numaralı bedel)	113,92

Tablo 3.
Aydın Kadın Hapishanesi 2. Rayiç Pusulası (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.4) (Devamı)

Usta ve amele yevmiyesi	Malzeme fiyatı	Usta ve amele ve malzemenin cinsi miktarı
	(İmalıyesi) 8 saat duvarcı yevmiyesi	160,00
	(İmalıyesi) 8 saat amele yevmiyesi	80,00
	Fasl-ı tathir 5 saat duvarcı yevmiyesi	100,00
	0,01 metremikab harç	4,84
	Sıva derci 4 saat duvarcı yevmiyesi	80,00
	1 saat amele yevmiyesi	10,00
		909,36
		143,90
		1103,26
Numara 4	0,044 kirişlik ağacın depodan mübâyaası	73,33
	0,009 kiremit altı tahtası	125,00
	Nakliyesi (T işaretli bedel gereğince)	2,74
	Çivi 1,279 kilogram	102,79
	Aksamin ittihadı için marangoz yevmiyesi 0,35 saat	7,70
	Kiremit altı döşemesi için marangoz yevmiyesi 0,09 saat	1,98
	Kiremit	80,00
	Ferşiyesi usta yevmiyesi 0,50 saat	10,00
	Ferşiyesi amele yevmiyesi 1,00 saat	10,00
		413,54
	Nakl-i yekûn	413,54
	%15 ilavesi	62,02
		475,56
Numara 5	0,05 ağacın depodan mübâyaası kirişlik için	200,00
1 metremurabba' mahalle kiriş vaziyesiyle tahta tavan	0,009 tavan tahtası	150,00
	Nakliyesi	3,85
	Çivi 0,361 gram	32,49
	(İmalıyesi) 0,35 saat usta dülger yevmiyesi	7,70
	(İmalıyesi) 0,35 saat amele yevmiyesi	3,50
		397,54
	%15 ilavesi	59,62
		457,16
Numara 6	0,060 ağacın depodan mübâyaasıyla kirişlik	99,99
Mevcut duvar üzerine kiriş vaziyesiyle üzerine döşeme inşası	0,022 taban tahtası	150,00
	Nakliyesi	14,37
	Çivi 0,350 gram	35,00
	(İmalıyesi) 0,35 dülger yevmiyesi	7,70
	(İmalıyesi) 0,35 dülger amele yevmiyesi	3,50
		310,56
		46,55
		357,09
Numara 7	1,00 metremikab adi harç	569,60
1 metremikab perdahla beraber 3 kat badanalı sıva inşaatı	(İmalıyesi) 10,66 sıvacı yevmiyesi	266,66
	(İmalıyesi) 10,66 amele yevmiyesi	106,60
		142,86
		1084,28
Numara 8	1 kıyye demir mübâyaası ve nakliyesi	30,00
Demir parmaklıklar imalıyesi ile vaziyesi		
(İmalıyesi ve vaziyesi)	0,30 demirci ustası	75,00
(İmalıyesi ve vaziyesi)	0,30 demirci kalfası	45,00
		150,00
	%15 ilavesi	22,50
		172,50
Numara 9		
1 metremikab adi harçla tuğla inşaat	333 adet tuğlanın mübâyaası nakliye dâhildir.	666,00
	0,333 harç	163,68
	(İmalıyesi) 10 saat duvarcı yevmiyesi	200,00
	(İmalıyesi) 10 saat amele yevmiyesi	100,00
		1129,68
		169,45
		1299,08
Numara 10	8 adet tuğlanın mübâyaası nakliye dâhildir.	40,00
		1299,00

Tablo 3.
Aydın Kadın Hapishanesi 2. Rayiç Pusulası (BOA, DH.MB.HPS, Dos.55, no.36, Lef.4) (Devamı)

Usta ve amele yevmiyesi	Malzeme fiyatı	Usta ve amele ve malzemenin cinsi miktarı
1 metremurabba' adi harçla tuğla döşeme inşaatı	Vaz' edilecek mahallin ihzarı için 0,50 amele yevmiyesi	5,00
	0,03 harç	17,10
	(Vaziyesi) 1,50 usta yevmiyesi	30,00
	(Vaziyesi) 1,50 amele yevmiyesi	15,00
		107,10
	%15 ilavesi	16,6
		123,16
Numara 11	Toprağın hafriyle ihraciyesi 1,66 saat amele yevmiyesi	10,66
	El arabasına tahmil ve tahlisiyesi 0,83 saat amele yevmiyesi	8,30
		18,96
		2,84
		21,80
		21,75
Numara 12	0,003 çerçevelik ağaç mübâyaası (T numaralı eşkâlden)	10,71
	0,025 tablalık tahta (T numaralı eşkâlden)	400,00
	İmaliyesi 10 saat marangoz yevmiyesi	220,00
		630,71
		96,60
		727,31
		727,25
Numara 13	0,001 ağacın mübâyaası (T numaralı eşkâlden)	150,00
	İmaliyesi 10 saat usta yevmiyesi	220,00
		370,00
	%15 ilavesi	55,65
		425,65
		425,75

İkinci pusula incelendiğinde, ebat ve malzeme tanımlamalarından doğru malzeme tespitinin yapıldığı, bir birim imalatın gerçekleşmesi için gereken malzeme miktarının belirlendiği, kireç harcının hazırlanmasına kadar alt analizin kullanıldığı, ihtiyaç duyulan işçilik çeşitleriyle çalışma sürelerinin tespit edildiği, demir, toprak, kum, su gibi nakliye bedeli ödenecek malzemelerin analizde dikkate alındığı görülmektedir. Yapılan hesaplamalar sonucunda inşaatın tahmini maliyetinin 460752 kuruş olduğu hesaplanmıştır.

Plan üzerinde gösterilen pencere, oda ve koridor genişlikleri, tavan yüksekliği, duvar kalınlığı, bahçe genişliği, mutfak, tuvalet, hastane ve diğer kullanım alanları incelendiğinde mahkûmların sağlık, temizlik ve güvenliğini dikkate alan bir hapishane inşasının esas alındığı anlaşılmaktadır.

Projenin uygulanma çalışmalarına başlanması beklenirken Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmasının ardından 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi imzalanmış ve Paris barış konferansı başlamıştır. İngilizlerin teşvikiyle 15 Mayıs 1919'da İzmir'i, 27 Mayıs günü de Aydın'ı işgal eden Yunan kuvvetleri temmuz ayından başlayarak Aydın Sancak merkezindeki minarelere ve şehre hâkim tepelere yerleştirdikleri top ve makineli tüfeklerle resmî binalar da dâhil olmak üzere şehri yakıp yıkmışlar (BOA, DH.KMS, Dos. 52-3, no.25), belgedeki ifadesiyle Aydın dünya yüzünden nâ-bed'îd (görülemez) olmuş, coğrafi mevkiinden başka hiçbir şey kalmamıştır (BOA, DH.KMS, Dos. 52-3, no.40). Millî Mücadele'nin ardından Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasıyla birlikte Aydın'da yeniden imar çalışmaları başlatılmış ve yapımı düşünülen hapishaneler yeni devletin planlama çalışmalarına kalmıştır.

Sonuç

Osmanlı İnfaz Sistemi'ne 19. yüzyılın ikinci yarısında giren hapishaneler, başlangıçta modern yapılardan uzak, ilkel, sağlıksız, güvenlik sorunu olan mekânlardan oluştuğu için sürekli olarak islah ve yenileme çabalarıyla iyileştirilmeye çalışılmıştır. Aydın Sancağı Kadın Hapishanesi de tamir ve bakım çalışmalarıyla kadın mahkûm ve tutuklular için daha elverişli hale getirilmesi düşünülen hapishanelerden biri olmakla birlikte tamirinden vaz geçilerek yeniden inşa edilmesine karar verilmiştir. Hastanenin inşası sürecinde izlenen piyasa araştırması, müfredat defteri hazırlanması, projelendirilmesi ve inşaat analizi çalışmalarındaki yöntemin günümüzdeki inşaat sektöründe uygulanmakta olan usul ve esaslarla benzerlik göstermesi dikkati çeken konulardan biri olmuştur. Proje ve planda hastane ve mutfak gibi bölümlerin yer alması, pencere ebadının genişliğine önem verilmesi, iki katlı, bol hava ve güneş alabilecek şekilde tasarlanması, salon ve koridorların geniş ve ferah olacak şekilde ebatlandırılması gerçek anlamda sağlıklı, güvenli, modern hapishaneler inşası sürecinin başladığını göstermesi bakımından önem arz etmektedir. 1919 yılında yapılan inşaat analizi çalışmasının bazı istisnalar dışında günümüzde de benzer şekilde uygulanmakta oluşu o dönemdeki inşaat projelerinin hazırlanmasında bilim ve teknolojinin, modern çağın gereklerinin esas alındığını göstermektedir. Osmanlı Devleti'nin kaçınılmaz sonu projenin gerçekleşmesini sağlayamamış olsa da devletin, modern hapishaneler inşası konusunda çaba gösterdiği anlaşılmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Belgeleri (BOA)

BOA, DH.KMS, (Dâhiliye Nezareti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti), Dos. 52-3, no. 25; Dos. 52-3, no. 40.

BOA, DH.MB.HPS, (Dâhiliye Nezareti Mebânî-i Emîriyye Hapishaneler Müdüriyeti Evrakı), Dos. 55, no. 36, Lef.1, 3, 4, 5; Dos. 14, no. 67, Lef.1, 2; Dos. 85, no. 45, Lef. 5.

BOA, DH.MB.HPS.M, (Dâhiliye Nezareti Mebânî-i Emîriyye Hapishaneler Müdüriyeti Müteferrik Evrakı), Dos. 1/2, no.10; Dos. 31, no.82; Dos.1. no. 29; Dos.1, no.14, Lef. 3-4.

BOA, Y.A.RES, (Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı), Dos. 5, no. 7.

Yayınlanmış Eserler

Atar, Z. (2011). "20. Yüzyıl Başlarında Turgutlu Hapishanesinin Genel Durumu". *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 87-101.

Ateş, T. (1989). *Siyasal Tarih I*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Katırcıgil, B. E. (2017). "Cesare Beccaria'nın Suç ve Ceza Felsefesi". *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (1), 154-179.

Poyraz, Ö. (2016). "20. Yüzyılda Osmanlı'da Kadın Mahkûmlar". *Geçmişten Günümüze Şehir ve Kadın-I*, (ed. O. Köse), Canik Belediyesi, 619-627.

Tekin, S. (2010). "Osmanlı'da Kadın ve Kadın Hapishaneleri". *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 29 (47), 83-102. [\[Crossref\]](#)

Temel, M. (2009). "XX. Yüzyılın Başlarında Menteşe Sancağı Hapishaneleri". *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (26), 109-135.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, (2019). *2019 Yılı İnşaat Genel Fiyat Analizleri*. Ankara.

Yıldız, Ö. (2015). "Osmanlı Hapishaneleri Üzerine Bir Değerlendirme: Karesi Hapishanesi Örneği". *Akademik Bakış*, 9 (17), 91-111. [\[Crossref\]](#)

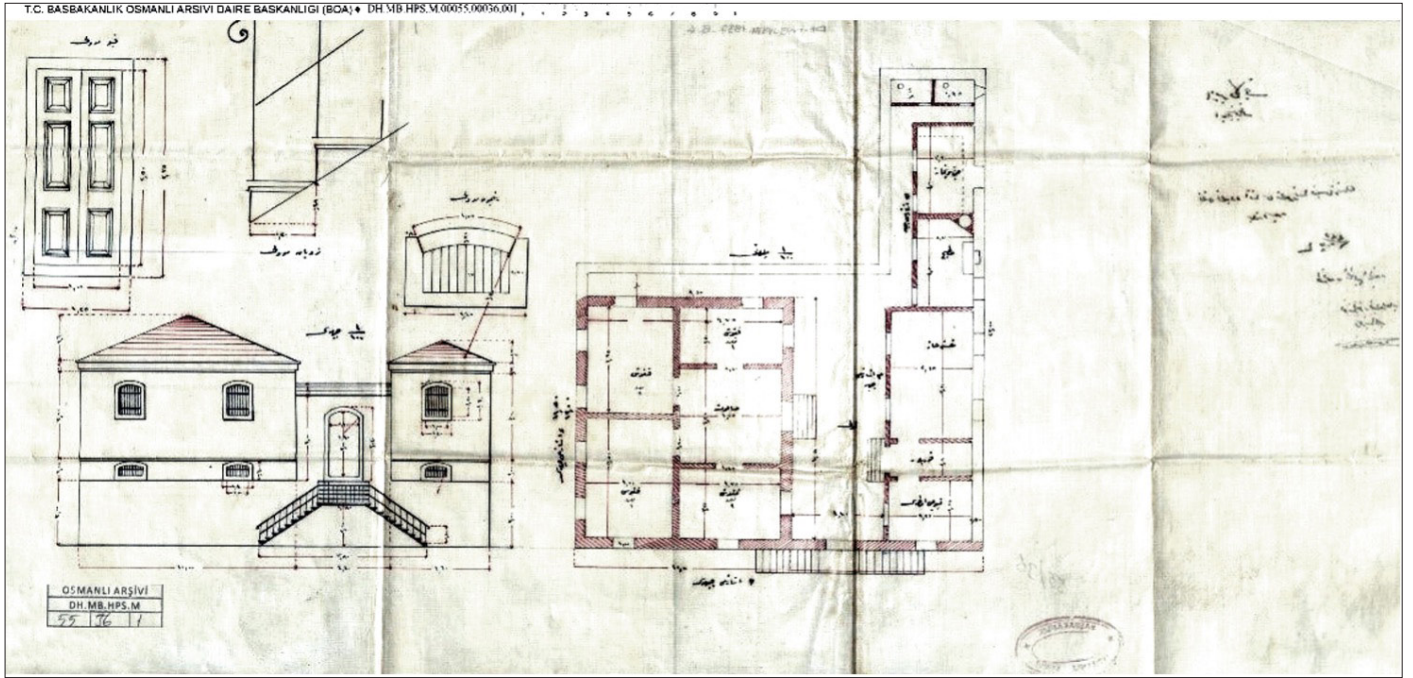
Structured Abstract

While imposing punishment on criminals has been seen as a legal and just sanction throughout human history, the form, duration and way of implementation of punishment have differed from society to society. Until the end of the 19th century, the execution systems in which severe punishments against the body were applied, which caused severe damages to the body, started to be criticized with the enlightenment process that started in Europe in the 18th century. It is argued that in the prevention of crimes, the sharpness of the punishment is more important than the severity of the punishment, and knowing that a small punishment will definitely be given will leave a stronger impression than the fear of a harsh punishment, and will affect the soul and mind. For this reason, the adoption of a very strict and rapid prison sentence, which was seen to be more deterrent than the death penalty, came to the fore with its continuity, ongoing suffering and rehabilitating structure.

When the rapid advances in transportation, communication and freedoms with the 19th Century Industrial Revolution increased the diversity of crime and the control of the central power, it started the process of spreading the prisons where the criminals were kept, whose numbers increased in the Ottoman Empire as well as in America and Europe. The prisons, which entered the Ottoman execution system in the second half of the 19th century, were tried to be improved with continuous improvement and renewal efforts, as they initially consisted of primitive, unhealthy places with a lot of security problems and far from being modern structures. Although Aydın Sanjak Women's Prison is one of the prisons that was thought to be made more suitable for female prisoners and detainees with its repair and maintenance works, it was decided to abandon its repair and to reconstruct it.

Cost estimation documents and a project were prepared in 1919 for the construction of the prison, which consisted of four wards, a hospital, a kitchen and staff rooms. As a result of the construction analysis, it was calculated that it would cost 460,752 kuruş. It has been one of the remarkable issues that the method in the market research, preparation of cost estimation documents, project design and construction analysis works followed during the construction of the hospital were similar to the procedures and principles applied in the construction sector today. In the project and plan, the inclusion of sections such as the hospital and the kitchen, the importance given to the width of windows, the two-storey design with plenty of air and sun, the sizing of the halls and corridors to be wide and spacious are important in terms of showing that the process of building healthy, safe, modern prisons started.

The fact that the construction analysis carried out in 1919 is applied in a similar way today, with some exceptions, shows that science and technology and the requirements of the modern age were taken as basis in the preparation of construction projects of that period. Although with the collapse of the Ottoman Empire, the project could not be completed yet it showed that the state made an effort to build modern prisons.

Ek 1.

Aydın Sancağı Kadın Hapishanesinin 1919 Yılında Hazırlanan İnşaat Planı (BOA, DH.MB.HPS.M, Dos.55, no.36, Lef.1).